

## **Vankeuslain muutostyöryhmän 10. kokous**

**Ajankohta:** to 5.2.2026 klo 09.30-12.15

**Paikka:** Teams

**Osallistujat:** Juho Martikainen (pj.), Jari-Pekka Holopainen, Antti Kanerva, Heidi Lokasaari, Katja Reiman (klo 12.00 asti), Anna-Liisa Sandvik (siht.), Paulina Tallroth, Miia Tolvi

### **1 Tehostetun valvonnan osastosijoituksen muutoksenhaku**

- Päätettiin esittää neljän kuukauden pituista karenssiaikaa, jonka aikana vangin uutta hakemusta tavalliselle osastolle pääsemiseksi ei tarvitsisi käsitellä, koska sijoitusperusteita ei ole tarkoituksenmukaista arvioida uudestaan pian sijoituksen jälkeen. Kysymys on vangin muutostyöskentelystä ja henkilökunnalla pitää olla myös riittävästi aikaa havainnoida ja arvioida mahdollista muutosta.
- Karenssiaika ei estä Rikosseuraamuslaitosta tekemästä uutta osastosijoituspäätöstä aikaisemmin, jos vangin tilanteessa tapahtuu olennainen muutos. Lisäksi osastosijoitusta tarkasteltaisiin neljän kuukauden välein vangin rangaistusajan suunnitelman etenemistarkastelun yhteydessä. Tässä yhteydessä on luontevaa tarkastella myös osastosijoitusta.

### **2 HE-luonnoksen läpikäynti jaksoittain**

- Säättämisyjärjestys ja perustuslain mukaisuus -jakso: Tehostetun valvonnan osastoista kirjoitetaan jaksoon vielä oma kappale. Häiriötilannesääntelyn osalta mainitaan, että rajoitustenkin aikana sellin ulkopuolista aikaa tulisi järjestää. Varaudutaan siihen, että perustuslakivaliokunta saattaa edellyttää tästä mainintaa myös säännösten osalta. Pidettiin hyvänä, että vapautuvan vangin kuljettaminen tahdosta riippumattomaan hoitoon selkeytyy.
- Ei huomioita nykytilan kuvauksista eikä esityksen tavoitteista.
- Keskeiset ehdotukset:
  - o Yhdyskuntaseuraamusten häiriötilannesääntelystä pyydetään vielä kommentit Pia Ylikomilta.
  - o Sijoittaminen tehostetun vankilan osastolle: huomioidaan rikollisen toiminnan jatkaminen sekä vankilassa että vankilasta käsin. Lisätään vielä maininta ulkomaalaisten rikollisvaikuttajien kasvavasta osuudesta eli kansainvälisyys näkyviin. Lisäksi kuvataan vielä selkeämmin se, että sijoittaminen perustuisi perusteltuun arvioon osallistumisesta rikolliseen toimintaan vankilassa tai tiiviiseen yhteydenpitoon rikolliseen toimintaan osallistuviin henkilöihin, ei edellyttäisi käsillä olevaa rikollista toimintaa. Määräaikaisarvioinnissa tulisi vielä painottaa kokonaisharkintaa. kokonaisharkintaa, esimerkiksi siinä miten osoitetaan ettei yhteyttä rikollisjärjestöihin ole. Yhteydenpidosta luopuminen ei saisi olla näennäistä.
  - o Sijoittaminen sopimusosastolle: järjestyssäännössä määriteltäisiin sopimusosastot. Niillä pitäisi olla osaston luonteen mukaista toimintaa. Käytännössä sijoittaminen edellyttää myös vangin omaa motivaatiota muutostyöskentelyyn. Vankilaa tai osastoa ei voida määritellä sopimusosastoksi vain päihdetestauksen lisäämisen mahdollistamiseksi.
  - o Alemman asteinen sääntely: Määräys tapaamisten järjestämisestä (3/004/2016) on kumottu.
  - o Valvontatoimivaltuudet: Useat työryhmän jäsenet esittivät, että tehostetun valvonnan osastoilla puhelut tallennettaisiin automaattisesti määräajaksi, mutta tallennettuja puheluita ei kuunneltaisi ilman erillistä päätöstä. Yksittäinen puhelutallenne voitaisiin kuunnella vasta, kun kuuntelun edellytykset täyttyvät ja asiasta tehtäisiin päätös. Tätä perusteltiin muiden Pohjoismaiden puheluiden kuunteluratkaisuilla, kansainvälistyvällä rikollisuudella, henkilökunnan maalittamisen

ehkäisyllä sekä sillä, että rikosten ehkäisemisen näkökulmasta puhelut ovat keskeisessä asemassa. On viitteitä siitä, että tehostetun valvonnan osastolla kierretään puheluiden kuuntelua, jos kaikkien osastolla olevien puheluita ei kuunnella. Pelkkä tieto siitä, että puhelu tallennetaan ja voidaan myöhemmin kuunnella ehkäisisi tehokkaasti rikollista toimintaa. OM selvittää asiaa perustuslain ja perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön näkökulmasta. Jos asia vaikuttaa ongelmattomalta, se ehdittäneen valmistella mietintöön. Mikäli asia vaatii laajempaa juridista pohdintaa, se ehditään valmistella vasta seuraavassa lainvalmisteluhankkeessa.

- Maksukortit: yhdenmukaistetaan otsikointi eri jaksoissa. Keskusteltiin muiden Pohjoismaiden maksukorttiratkaisuista. Ne eivät kuitenkaan ole suoraan verrannollisia, koska tarkemmin ei tiedetä sitä, millaisia kortit ominaisuuksiltaan muissa Pohjoismaissa ovat ja miten niiden myöntäminen on järjestetty (minkälainen luottolaitos ne myöntää).
  - Poistumisluvat: esitykseen on lisätty säännös poistumisluvan keskeyttämisestä. Vielä tulisi ottaa huomioon tilanteet, joissa poistumislupa pitää keskeyttää siksi, että poliisi on ottanut vangin kiinni. Pidettiin hyvänä sitä, että myöntämisharkinnassa arvioidaan myös sitä, ettei toisen henkilön turvallisuus vaarannu, esimerkiksi lähestymiskielto-tilanteissa. Avovankiloiden asiointiluvassa pykäläkohtaisiin perusteluihin tulisi lisätä maininta siitä, että asiointiin ei enää käytettäisi vankeuslain 8 luvun 9 §:n mukaista lupaa.
- Vaikutukset: Rikosseuraamuslaitos selvittää Rotin tietojärjestelmävaikutukset voimaantuloaikataulun näkökulmasta.
  - Säännöskohtaisiin perusteluihin esitettiin huomioita seuraaviin kohtiin:
    - Päiväjärjestyksen aikataulut (s. 89).
    - 7 luvun 1 a §; lähtökohtana tulisi olla peseytyminen osaston aukioloaikana. Päätöstoimivalta 7 § keskeyttämistilanteissa.
    - Määräajan korjaus (s. 100)
    - Sijoittaminen tehostetun valvonnan osastolle; kokonaisharkinnan merkitys
    - Puhelimen käyttö (s. 101); puhelinaikaa tulisi voida tarvittaessa rajoittaa ja jakaa, jotta kaikilla osaston vangeilla on tasapuolinen soittomahdollisuus
    - 13 luku: Tapaamistilat: lisätään esimerkki tapaamisen kuuntelusta. Tapaamiskielto: keskusteltiin siitä onko kielto vankilakohtainen vai koskeeko se kaikkia vankiloita. On ollut tilanteita, joissa tapaamiskielton saanut henkilö on järjestelmällisesti käynyt tapaamisissa muissa vankiloissa.
    - 14 luku: RP-poistumislupa; täsmennetään että turvallisuusseikat on arvioitava
    - Henkilöntarkastuksen ja tulotarkastuksen suhde, laitetaan muistilistalle.
    - Eristämistarkkailu s. 116. Jos vierasesine on henkilönkatsastuksessa todettu, olisi hyvä, että eristämistarkkailua voitaisiin jatkaa kunnes se havaitaan poistuneen tai henkilönkatsastuksessa todetaan poistuneen. Myös vangin oman terveyden kannalta. Laitetaan muistilistalle.
    - Tarkistetaan, että rinnakkaisteksti vastaa lakiehdotusta

### 3 Työryhmätyöskentelyn päättäminen

- Kokouksessa esitetyt huomiot viimeistellään mietintöön. Tämän jälkeen valmis mietintö lähetetään työryhmäläisille vielä luettavaksi hyväksyntää varten. Hyväksyntä toivotaan saatavan sähköpostilla annetussa aikataulussa.
- Puheenjohtaja kiitti työryhmän jäseniä aktiivisesta osallistumisesta ja hyvästä työstä tiiviissä aikataulussa.